

CENA 150 Kč / 7,50 EUR
WWW.ARCHITEKT-CASOPIS.CZ

ARCHITEKT

01 2011

NOVÁ BUDOVA ČVUT V PRAZE / ŠRÁMKOVÁ ARCHITEKTI
SÝPKA, UHERSKÝ BROD / D. PRUDÍK F. CHRÁSTEK
RODINNÉ DOMY JÁNA STEPELA
RODINNÝ DŮM ZÁBĚHLICE / L. LÁBUS
VÝSTAVA VIETNAM / O. M. RAZETTO
SOUTĚŽ BRATISLAVA / ZAHA HADID ARCHITECTS
ANKTEA / ZA NOVOU PRAHU
TÉMA / ČESKÝ ARCHITEKT V ČÍNĚ

POPOVIČKY

JÁN STEMPEL

TEXT ONDŘEJ BENEŠ

„Sídelní kaše“ obklopující v současnosti většinu českých i moravských měst je fenomén, na který jsme si již vlastně zvykli. Stejně jako na nevzhledné skladovací objekty, které jsou daní za požadavek na „stále čerstvé“ produkty – k dispozici v obdobných obchodních komplexech. Proč pak v hloubi duše přirozeně tíhneme k malým obchůdkům s prodavači, kteří suroviny vypěstovali nebo jejichž postoj k produktům je poněkud osobnější? Rádi pak používáme termíny jako domácí výroba, ekologická výroba, farmářské trhy... Jaký vztah k těmto úvahám mají domy Jána Stempela? Je možno říci, že se s touto skutečností nějak vyrovnávají – našly na ni odpověď?

Janovy kořeny jsou asi především na východním Slovensku pod Tatrami. Jako nápadný urbanistický rys původní rostlé zástavby bychom tu mohli uvést hustotu center obcí – jednoduché, či složitější soustavy ulicovek, obce s velkou centrální návsí, obydli se štítem do ulice a hlubokou dispozicí, na konci úzké parcely v dostatečné vzdálenosti od obydli stodola, seníky pohromadě pořádný kus za vesnicí.

Když se vrátíme k jednoduchým archetypálním rodinným domům Jána Stempela – jako jsou i ty v Popovičkách – můžeme být na pochybách, jestli je tu inspiračním zdrojem spíše „stodola“ – přece jen poblíž obytného stavení, nebo „seník“. Převzetí tradičního příběhu můžeme chápat jako iniciační moment vytváření komplexního prostředí – skutečného „místa“ s vlastní identitou – fenomén, který je v satelitní výstavbě stále pouze ojedinelý.

Podíváme-li se na urbanistický kontext většiny plošných novostaveb rodinných domů, je pro rostlou zástavbu – v obdobné distanci jako výše uvedené seníky – společná ona monofunkčnost. Navíc je mezi seníky na Slovensku za vesnici zakázaný vstup, a pokud je tu někdo přistižen s ohněm v ruce – může ho stihnout i nejtěžší trest...

V Popovičkách jsou oproti jiným lokalitám v těsné návaznosti vedle sebe dva domy od Jána Stempela. Jsou v mírném svahu kus nad potokem a svírají úhel 45 stupňů. Jeden princip, obdobná velikost, mírně modifikované dispoziční řešení a odlišná materiálová skladba.

Níže umístěný dům je obložen vodorovně loženými prkny, s výraznými tmavými rámy oken a tmavou plechovou střechou. Výše umístěný je obložen červenými cihelnými klinkery, střecha z břidlice. Obě dvě střechy jsou bez přesahů, bez zbytečných nahodilostí a ozdob. Snad právě proto je jejich estetický účinek tak mimořádně silný – hutný tvar, logická skladba, ale přesto máme pocit, jako by domy (obzvláště ten horní) byly vykrojeny z jednoho kusu materiálu – bez jakékoli přípravy, během krátké chvilky. Jestli je spodní dům vlivem použitého dřeva měkčí a přívětivější, je horní dům strožejší, a řád v něm uplatněný je i zvenku velice dobře a zřetelně čitelný. Jasnost a čistota jsou tu ještě umocněny podélným i příčným průhledem, stejně jako vsazenou – skrytou – vnitřní terasou. Při pohledu zvenku do štítu dokážeme také velice snadno určit, kde je ložnice rodičů (jedno okno) a kde dětské pokoje (dvě spojená okna vedle sebe – pro možnost oddělení).

U obou domů je velký obytný prostor otevřený do navazujících zahrad. Ty jsou velice kvalitně řešeny – ať už co do druhové skladby, tak i co do prostorových účinků – z pohledu ročních období i budoucích let. Na horizontu pak přecházejí do vzrostlé zeleně blízkého okolí. Zahrady jsou využity terasami s venkovními pergolami k přímému rozšíření obytného prostoru – majitelé venku tráví většinu času.

Vlastní dispozice a uspořádání obou domů v Popovičkách je přehledné, účelné, srozumitelné a můžeme říci i nadčasové. Spodní dům je s podlouhlým obytným prostorem, ve kterém je kuchyně, jídelna, obytná část i otevřené ocelové schodiště do patra. V kontrastu s měkkým exteriérem je nejen toto „hrubé“ schodiště, ale především jsou tu neomítané betonové tvárnice obvodových zdí. Od rozlehlého obytného prostoru je oddělena „servisní“ část s pracovnou, vstupem, šatnou, kotelnou a spíží. Toto samozřejmě uspořádání je do nejmenšího detailu promyšleno – provozně i pokud jde o návaznosti nebo rozměry a dimenze jednotlivých detailů – vše působí jako do interiéru vložená velká vestavěná skříň. Ložnice v patře jsou ve štítech, sociální zázemí a šatny uprostřed. Prostorové experimenty v interiéru jsou naznačeny pouze vzdušným schodištěm do patra.

V případě potřeby většího či vyššího centrálního prostoru (horní dům) stačilo do logické skladby vnitřních objemů vsadit převýšenou jídelnu s ochozem v patře. Veškeré standardní funkční vazby tu zůstávají zachovány – jen jsou jednotlivé místnosti trochu „odsunuty“ stranou. Otevření části interiéru přes dvě patra se projevuje i v navázání na exteriér – dovnitř domu „zabíhá“ terasa, která má tak přirozeně krytí.

Můžeme jednoduchým způsobem shrnout dispoziční a prostorové zákonitosti takovéhoto lapidárních domů? Uprostřed dispozice jsou především malé místnosti – vstup, toaleta (zásadně odvětrávaná přímo oknem na fasádě), šatny, koupelny, spíže, někdy i kuchyně a pracovny. Na okrajích nebo středem pak probíhají hlavní obytné prostory nebo ložnice. Garáž v lehkém přístřešku (přece jen pro mladou rodinu je důležitá každá koruna) – mimo dům.

Vše nejlépe s jednoduchou sedlovou střechou – bez přesahů. Pro koncepční kompaktní schéma je při realizaci důležitý každý centimetr – nic není ponecháno náhodě. Princip je však natolik elastický, že nám umožní svou adaptabilitou přizpůsobení se v podstatě jakékoli parcele, požadavku klienta či geometrickému půdorysu – dům může být přízemní, čtvercový, s plochou střechou, kruhový, s atriem...

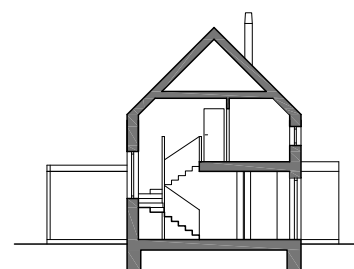
Máme před sebou pouze několik příkladů z široké škály možností. V genetické výbavě práce autora s generováním prostoru, s materiály, detaily, jsou uloženy zásady umožňující vznik domů s rozdílným objemovým, tvarovým či dispozičním řešením. Mohli bychom se tu odkazovat mj. k vlivům liberecké „školy“ – konceptům, které tu byly dlouhodobě kultivovány (Jano Stempel po studiu na budapeštské architektuře strávil v Liberci takřka deset let – Stavoprojekt, později SIAL). Společným jmenovatelem – i prezentovaných domů – je vždy silný a jasně čitelný charakter.

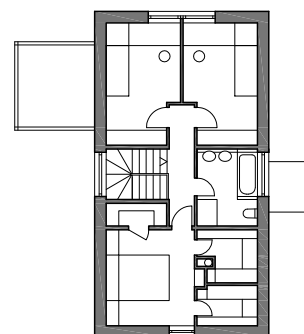

spodní dům

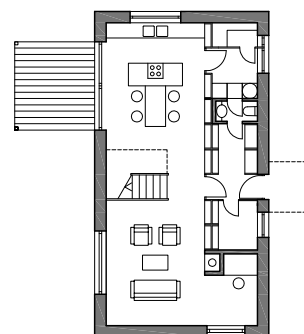
řez

patro

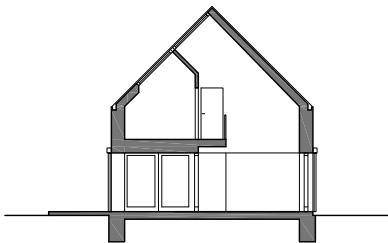

přízemí

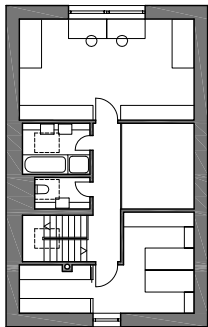

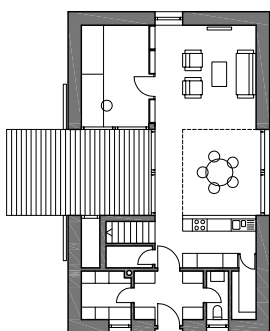
horní dům

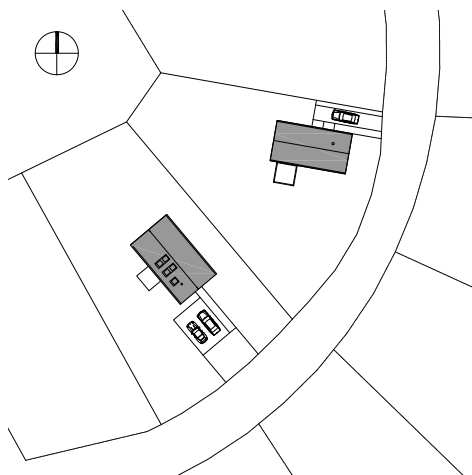
řez

patro

přízemí

situace

English Family Houses, Popovičky. Two adjacent houses located on a moderate slope above a brook forming a 45 ° angle. One principle, similar size, slightly modified layout and different composition of materials. The bottom house is panelled with horizontally installed boards with distinct dark window frames and dark metal roofing. The top house is veneered with red clinker bricks and slate roofing. Both roofs have no overhangs, no useless decorations. That's the reason why their aesthetic effect is so extraordinarily strong – a compact shape, logical composition but still we have the feeling that these houses (the top one in particular) were cut from a single piece of material in a moment. Thanks to the wood used, the bottom house seems softer and friendlier.

RODINNÉ DOMY V POPOVIČKÁCH

KLIENT soukromé osoby

AUTOR Ján Stempel

PROJEKT ZAHRADY Lucie Vogelová

PLOCHA POZEMKU 989 m², 1120 m²

ZASTAVĚNÁ PLOCHA 89 m², 116 m²

CELKOVÁ PODLAŽNÍ PLOCHA 134 m², 149 m²

CELKOVÝ OBESTAVĚNÝ PROSTOR 605 m³, 720 m³

REALIZACE 2010

